

BRABANTS GOUD

DE GEELDERS • HET DOMMELDAL • DE BEERZE

Om het Natuurnetwerk Brabant te realiseren, verwerft ARK Rewilding Nederland gronden in Het Groene Woud. Dat doen we in het kader van het natuurrealisatieproject Brabants Goud in Het Groene Woud. Per 1 oktober 2024 beschikten we over ruim 465 hectare grond. De ARK-methode: we verwerven gronden, zorgen voor de natuurinrichting en het tijdelijk beheer ervan. Een van onze meest recente Brabants Goud-aankopen is grond in het Geeldersgebied nabij het Elderbroek.

BURLEND EDELHERT

Het is bronsttijd! En dus laten de edelherten in Het Groene Woud van zich horen. Zoals op 19 september jl. aan de Monnikenweg in De Mortelen (in het edelhertengebied vlakbij de A2). Daar imponeerde dit edelhert in het frisse en prachtige ochtendglorie burlend zijn rivalen en probeerde hij vrouwtjes-edelherten te lokken.

Burlend edelhert. • THIJMEN VAN HEERDE

‘BRABANT HOUDT VAST AAN NATUURHERSTEL’

Sinds Prinsjesdag 2024 weten we: het kabinet-Schoof geeft geen prioriteit aan natuurherstel. Dat is een tegenvaller voor Brabant, want op veel plekken was de provincie juist zo goed op weg. De samenwerking met en ondersteuning van ARK Rewilding Nederland is daar één voorbeeld van. Toch laat gedeputeerde Hagar Roijackers (Natuur en Milieu) zich niet uit het veld laan, liet ze op 17 september jl. aan Omroep Brabant weten. “We moeten het doen met wat we hebben en daar gaan we gewoon mee door.”

De steunpilaar onder de stappen voorwaarts van de afgelopen jaren was het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Kern daarvan was dat provincies zelf aan de slag gingen met plannen om de doelen te halen op het gebied van biodiversiteit, waterkwaliteit en bijvoorbeeld stikstof. Van dat Nationaal Programma is nu niet veel meer overgebleven. Het benodigde geld komt er ook niet. Maar de doelen blijven staan.

Gedeputeerde Hagar Roijackers. • MARC BOLSIUS

SAMENWERKING ALS TROEFKAART

Volgens gedeputeerde Roijackers zit er niets anders op dan terug te keren naar het eigen programma dat Brabant in 2021 al optuigde: een integrale aanpak die natuurherstel rondom Natura2000-gebieden combineert met een gebiedsgerichte aanpak. Hierbij is creativiteit een belangrijk uitgangspunt, net zoals het benutten van de samenwerkingen die Brabant in de afgelopen jaren opbouwde. “Als we die samenwerking nu loslaten ‘omdat het niet meer hoeft’, dan wordt daar niemand beter van.” Daarom blijft Brabant koers houden en doorgaan op de ingeslagen weg. Roijackers: “We zijn niet slap en we zijn niet arm als provincie. We zijn samen met onze partners zelfs behoorlijk krachtig op bijvoorbeeld grondposities. We kunnen echt wel betekenisvolle stappen zetten.”

Lees het hele interview met Hagar Roijackers [op de website van Omroep Brabant](#).

BETROKKEN BUURTBEWONERS

SPOORDONKSE INFOAVOND GOED BEZOCHT

Op 25 september jl. praatte ARK zo'n dertig bewoners van het Beerseveld in Spoordonk bij over onze voorgenomen natuurontwikkeling op plangebied De Vloed. De informatieavond in het Hart van Spoordonk werd ook bijgewoond door vertegenwoordigers van de gemeente Oirschot, Waterschap De Dommel, Royal Haskoning DHV en Molenstichting Noord-Brabant.

RUIMTE VOOR DIALOOG

Tijdens de informatieavond lichtten we onder meer toe hoe het plan tot stand is gekomen, welke onderzoeken er hebben plaatsgevonden en welke partijen daar allemaal bij betrokken waren. Daarna was er volop ruimte voor dialoog. Daarbij stonden we ook uitvoerig stil bij de zorgen die buurtbewoners hebben over de waterhuishouding; al sinds de jaren '60 van de vorige eeuw ervaart Beerseveld met regelmaat wateroverlast. Een hydroloog van Royal Haskoning gaf daarop uitleg over de werking van het watersysteem dat we hier voor ogen hebben. Daarbij werd ook duidelijk dat de herintroductie van De Vloed geen nadelig effect heeft voor omwonenden. Dat komt omdat de bestaande, ervaren overlast buiten het plangebied ligt. Hierover gaan de gemeente Oirschot en Waterschap De Dommel dan ook apart met bewoners in gesprek.

Deze sfeerschets laat zien hoe De Vloed er na de inrichting uit komt te zien. • JEROEN HELMER

Enkele jaren geleden kochten we als ARK gronden aan de Spoordonkse straat Beerseveld. Het gaat om gronden die vroeger te boek stonden als De Vloed: deze liepen onder water ten behoeve van waterberging voor de nabijgelegen Spoordonkse watermolen. Die functie hebben ze al lang niet meer. We besloten die historische eigenschap via natuurinrichting terug te brengen in het landschap.

OP NAAR DE VERGUNNINGEN

Ondertussen kunnen we als ARK onze procedurele weg vervolgen, op weg naar de vergunningen voor het daadwerkelijke herstel van de historische Vloed. Hierbij is afgesproken dat we een zogenoemd waardplan maken waarin we expliciet vermelden dat buurtbewoners graag een open landschap willen behouden. Verder houden we buurtbewoners op de hoogte door onder meer het definitieve ontwerp met ze te delen. Hiervoor beleggen we dan weer een buurtinformatieavond om de lijntjes kort te houden. Wordt dus vervolgd.

BRABANT BOKAAL 2024

ONDERSCHIEDING VOOR GER VAN DEN OETELAAR

ARK'er Ger van den Oetelaar heeft op 14 oktober jl. de Brabant Bokaal 2024 ontvangen. Met de onderscheiding zwaaide het Cultuurfonds Noord-Brabant hem lof toe voor zijn inzet voor natuur, landschap en cultuur. Commissaris van de Koning Ina Adema, tevens voorzitter van het Cultuurfonds Noord-Brabant, reikte de bokaal én een draaginsigne aan hem uit tijdens een feestelijke bijeenkomst in het Noordbrabants Museum in 's-Hertogenbosch.

Het Cultuurfonds roemde onder meer Gers inspanningen om als vrijwilliger de cultuur en natuur van Brabant én daarbuiten te beschermen en te ontwikkelen. 'Zijn inzet als publicist en bestuurder is tomeloos. Met initiatief, volharding en pragmatisme weet hij al decennia zijn stempel te drukken op natuur en erfgoed in Brabant.' Dat doet hij niet alleen in zijn vrije tijd, want sinds zes jaar legt Ger als ARK'er dezelfde energie aan de dag bij het uitvoeren van het ARK-gebiedsprogramma Brabants Goud in Het Groene Woud. In een reactie op de bokaal benadrukte hij dat de genoemde pluimen en complimenten geen soloverdiensten zijn. "Zonder de samenwerking met net zulke betrokken vrijwilligers had ik die prestaties niet kunnen leveren en had ik hier niet gestaan. Of het nu om de Roofvogelrevalidatie, de biodiversiteit op Velder of de geschiedenis van de kartuizers gaat."

BRABANTSE HOEDER

De Brabant Bokaal is sinds 2008 een eerbetoon aan personen die zich als vrijwilliger op meer dan bijzondere wijze inzetten voor de Brabantse cultuur en natuur. Jaarlijks worden maximaal drie personen met de Brabant Bokaal onderscheiden. De ontvangers van de Brabant Bokaal hebben zich verenigd in Stichting De Brabantse Hoeders. Ook Ger mag zich vanaf nu 'Brabantse Hoeder' noemen.

Het Cultuurfonds Brabant maakte in het kader van de Brabant Bokaal 2024 [dit filmportret](#) van Ger. (Productie: Milan Rijnders/Louis Productions.)

Op 14 oktober 2024 werd Ger geëerd met de Brabant Bokaal. • FRANK VAN DELFT

NIEUW FONDS BRABANTS LANDSCHAP

VOOR ALTIJD NATUUR!

Brabants Landschap lanceerde eind september het gloednieuwe Natuurfonds Brabant. Met het geld uit dit fonds wil het onder meer de ARK-gronden kopen tussen Munsel en de woonwijk Heem van Selis in Boxtel.

De ARK-percelen zijn samen zo'n vijftien hectare groot. Ze liggen pal aan de Dommel (naast het gebouw van Waterschap De Dommel) en zijn inmiddels aangeplant met jonge boompjes. Brabants Landschap wil de gronden graag overnemen om ze te gaan beheren en zo de natuur hier veilig te stellen. De financiering ervan moet uit het Natuurfonds Brabant komen.

1 M2 KOST €7,50

Het Natuurfonds Brabant is bedoeld om extra geld te vergaren voor de aankoop van gebieden waarvoor geen reguliere middelen beschikbaar zijn. Voor het vullen van het Natuurfonds doet Brabants Landschap een beroep op particulieren en bedrijven. "Zij kunnen al vanaf € 7,50 een vierkante meter (landbouw)grond aankopen", vertelde Brabants Landschap-

De lancering van het Natuurfonds Brabant vond eind september plaats met medewerking van vier kinderen van de Liempdse Jeugdnatuurwacht, Brabants-Landschap-directeur Joris Hogenboom en Commissaris van de Koning Ina Adema. • JAMES VAN LEUVEN

directeur Joris Hogenboom bij de lancering van het fonds. "Met hun donaties kunnen we bestaande natuurgebieden met elkaar verbinden en ontstaat een groter en robuuster areaal voor planten en dieren. (...) Met het nieuwe fonds zetten we een extra stap voor natuurherstel, samen met zoveel mogelijk Brabanders."

MEEDOEN IS EENVOUDIG

Via de website van Brabants Landschap kun je jouw vierkante meters eenvoudig aan de natuur doneren. Elke bijdrage gaat volledig naar de aankoop en inrichting van nieuwe natuur. Brabants Landschap koppelt aan je terug wat er met je geld gebeurt. Ook doneren? [Ga hier naar de Natuurfonds Brabant-pagina](#) van Brabants Landschap.

NOG ENKELE PLAATSEN VRIJ

CURSUS 'BEKEN EN BEEKDALEN'

Binnenkort gaat de cursus 'Beken en Beekdalen' van start, een initiatief van Natuurwerkgroep Liempde in samenwerking met ARK en Brabants Landschap. Wie mee wil doen, kan erbij zijn want er zijn nog enkele plaatsen vrij!

THEORIE EN PRAKTIJK

Ook diverse excursies en de cursusavonden (zes stuks) worden verzorgd door deze experts. Ineke de Jongh van Bureau Kragten is één van hen. Zij belicht tijdens de cursus de archeologie en cultuurhistorie van het gebied "omdat je bij natuurontwikkeling moet weten hoe het oude landschap eruit zag", verklaart ze. "Die historie is één van de pijlers onder elk ontwerp. Hoe was vroeger het grondgebruik? Woonden er mensen? Welke waterlopen stroomden door het gebied en wat is hun natuurlijke oorsprong?" Ineke verzorgt ook één van de excursies. "Dan gaan we naar het oude jachtlandschap van Velder met de nog bestaande historische grenswallen.

De cursus wordt mede mogelijk gemaakt door LEADER in Het Groene Woud. Deelnemers krijgen een inkijkje in de waterhuishouding, de archeologie, de cultuurhistorie, de natuur en de ecologie in de omgeving van Liempde. Ook is er aandacht voor de invloed van onder meer de Dommel op het landschap.

HOOFDOPDRACHT

Verder richt de cursus zich specifiek op het stroomgebied van de Groote Waterloop, een van oorsprong gegraven beek tussen het Dommeldal en De Scheeken. ARK heeft hier een perceel van 2,2 hectare gekocht. De hoofdopdracht tijdens de cursus is om voor dit perceel een plan voor natuurinrichting te schetsen. Cursisten werken hierbij in groepjes van ca. drie personen en worden begeleid door experts van Natuurwerkgroep Liempde, ARK, Waterschap De Dommel en Brabants Landschap.

De cursus 'Beken en Beekdalen' werpt licht op het water rondom Liempde zoals dat van de Dommel. • JUDITH VAN DE GRIENDT

Hier willen we cursisten laten zien hoe je goed bewaarde elementen uit het verleden kunt herkennen. Die zijn ontzettend waardevol, bijvoorbeeld voor de identiteit van het gebied en om eigentijdse ontwerpen betekenis te geven."

AANMELDEN

De cursusavonden (van 19.30 tot 21.30 uur) vinden plaats in Café Het Groene Woud in Liempde. Voor aanmelden, cursusdata en meer informatie kun je een mail sturen naar info@natuurwerkgroepliempde.nl.

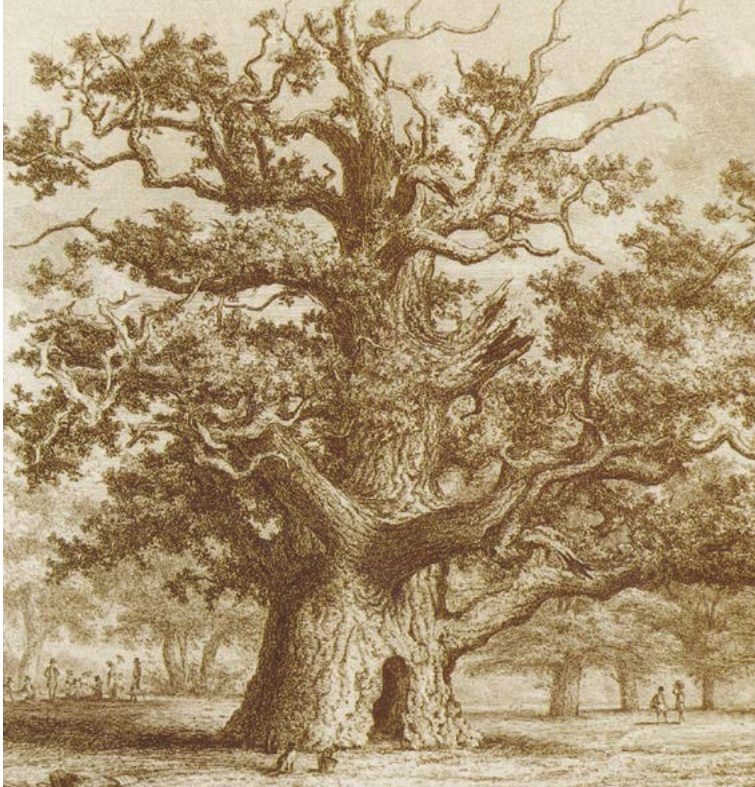
2-11-2024: BIODIVERSITEITSDAG LIEMPDE

WERK MEE AAN NATUUR RONDOM JE HUIS

Met de actie 'Natuur rondom huis' van Natuurwerkgroep Liempde krijgt de biodiversiteit een impuls. Liempdse inwoners kunnen op 2 november 2024 gratis struiken, bomen en nestkasten afhalen om hun directe omgeving natuurlijker in te richten. De actie wordt mede mogelijk gemaakt door LEADER in Het Groene Woud.

Het assortiment bestaat uit struiken zoals kardinaalsmuts en heggeroos en bomen zoals Liempdse wilg en zomerlinde. Deze soorten zijn extra belangrijk nu het aantal insecten drastisch daalt. De nestkasten zijn speciaal bedoeld voor vleermuizen, steenuilen, mussen en spreeuwen. Inwoners kunnen tot uiterlijk 25 oktober a.s. een aanvraag indienen via www.natuurwerkgroepliempde.nl. Het ophalen van struiken, bomen en/of nestkasten is op 2 november 2024 tussen 10.00 en 14.00 uur bij de Kartuizerhoeve Het Groot Duijfhuis aan de Hoevedreef in Liempde.

De Biodiversiteitsdag was ook in 2019 al een groot succes. • NATUURWERKGROEP LIEMPDE

Deze illustratie toont een eeuwenoude, gedeeltelijk dode zomereik. Deze kan niet alleen zelf nog eeuwenlang doorleven maar houdt ook veel grote en kleine organismen in leven. • WIKIMEDIA

ZÓ WAARDEVOL IS DOOD HOUT

AUTOCHTONE BOMEN EN STRUIKEN

Als we bomen en struiken planten, kiezen we altijd voor autochtoon materiaal. Dat groeit namelijk op eigen kracht decennia – en zelfs wel honderden jaren – door. Gaan ze uiteindelijk dood, dan is het hout nog steeds van grote waarde voor het bosleven. Want ook na hun levende periode hebben bomen en struiken een relatie met het ecosysteem.

Bomen en struiken die geheel of gedeeltelijk afsterven, blijken belangrijk voor bijvoorbeeld veel vogelsoorten. Zo is onderzocht dat circa 14 procent van alle broedvogelsoorten hun nest maken in boomholten. Dat zijn toch al snel zestig verschillende soorten vogels. Een Scandinavisch onderzoek verbreedde de focus en concludeerde dat maar liefst 7.589 soorten organismen gebruik maken van dode delen van bomen en struiken. Hiervan leven alleen al 4.060 soorten enkel van dood hout.

BRABANTS GOUD

NIEUWSBRIEF 44 - OKTOBER 2024

KEVERS EN SCHIMMELS

Dat zowel vogels als andere organismen gebruik maken van dood hout, houdt de kringloop in stand. Zo pikken zwarte en bonte spechten de schors, het spinhout en soms zelfs het kernhout open, op zoek naar kevers en hun larven. Daarbij brengen ze, net als kevers, schimmels over van de ene boom naar de andere. Ook kleine graafwespen (zoals de steekmug-gendoder en de kegelwesp) benutten het dode hout: zij maken nesten in de gaten die bastkevers er achterlaten. Grotere gaten worden gemaakt door boktorren (zoals de imposante helden-boktor die doordringt tot in het spinhout). Deze gaten zijn ideale nestgelegenheden voor behangersbijen, metselbijen en blokhoofdwespen. Ondertussen zorgen de boktorren er ook nog voor dat het hout wordt 'bevolkt' door tal van schimmels zoals de kernhoutverterende echte tonderzwam. Deze zwam brengt zijn geheel eigen (micro)keverfauna mee, zoals de gewone zwameter en de tonderzwamkever.

ACHTER DE SCHORS

Er zijn ook nog wat grotere dieren die gebruik maken van afstervend hout. Want als de schors losraakt, ontstaat erachter namelijk een ideale nestruijmt voor boomkruipers. Ook de dwergvleermuis, de baardvleermuis en de mopsvleermuis planten zich er voort. In de winter verblijven de dagpauwoog en de grote vos achter de schors. Als de schors er uiteindelijk af valt, is dat nog steeds geen 'einde verhaal'. Want zodra het open weefsel van de hoofdstam dichtgroeit en schors en spinhout zich sluiten, komen daar geheid eikenwespvlinders op af.

Uitgeverij Lemniscaat publiceert een nieuw boek van ARK Rewilding Nederland met het werk van ecologie-illustrator Jeroen Helmer. Je leest en ziet hierin hoe waardevol een oude zomereik in de natuur kan zijn, en hoe alles in de natuur met elkaar in verbinding staat. Bekijk het boek (of bestel het meteen) via de [website](#) van ARK

‘BAEST VERSTERKT BEERZE’

ERFGOED IN THE PICTURE

ARK Rewilding Nederland, Stichting de Brabantse Boerderij, inwoners en lokale netwerken hebben hun krachten gebundeld om – onder meer – het middeleeuwse erfgoed in het beekdal van de Beerze te versterken. Het beekdaltracé waar het om gaat, loopt van Landgoed Baest (Oostelbeers, Oirschot) via Spoordonk (Oirschot) naar Lennisheuvel (Boxtel).

Huize Baest op het gelijknamige landgoed in het beekdal van de Beerze. Anno 2024 staat het er nog in volle glorie. • FRANSJE VAN KEMPEN

De samenwerkende partners hebben zich verenigd in de gelegenheidscombinatie ‘Baest versterkt Beerze’. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door LEADER in Het Groene Woud. Dit Europese programma stimuleert de integratie van elkaar-versterkende functies die het platteland vitaal houden. In het Beerzedal behelst die integratie een combinatie van meer natuur, terugkeer van erfgoed (zoals een Vlaamse schuur) en kennisdeling. Zo is er een uitgebreide publicatie in de maak over Baest met medewerking van ervaren en deskundige auteurs. Het boek moet in 2025, het jaar dat Baest 800 jaar bestaat, van de persen rollen.

De gegraven slenk in Het Hoefje in Olland.

DIRK EIJKEMANS

LAAGTES IN MEIERIJSTAD

Begin oktober 2024 was het er eindelijk droog genoeg voor: het graven van slenken – of laagtes – in diverse percelen in Meierijstad. We groeven ze bijvoorbeeld in onze gronden aan het Elderbroek en aan de Boschweg in Schijndel en in Het Hoefje in Olland (Sint-Oedenrode). De slenken vormen de

laatste fase van de inrichting. Hier en daar planten we nog wat aan, maar het is vanaf nu vooral aan Moeder Natuur om de volledige regie te nemen. Op sommige plekken is ze al bezig en is de natuurlijke verjonging van een paar soorten al te zien!

VRAGEN STAAT VRIJ!

Deze nieuwsbrief is een initiatief van het Geeldersberaad, het Dommelberaad en het Beerzeberaad. Heeft u vragen, opmerkingen of suggesties? Mail ze naar ARK-projectleider Ger van den Oetelaar: ger.vandenoetelaar@ark.eu. Inmiddels ontvangen meer dan 1.553 geïnteresseerden de nieuwsbrief direct in hun mailbox en wordt hij in vele netwerken verspreid. Heeft u deze nieuwsbrief via-via ontvangen en wilt u deze voortaan rechtstreeks van ARK toegestuurd krijgen? Stuur dan een e-mail naar info@ark.eu onder vermelding van 'Aanmelden nieuwsbrief Brabants Goud'. Wilt u zich afmelden? Dat kan eveneens via info@ark.eu onder vermelding van 'Afmelden nieuwsbrief Brabants Goud'.

GEELDERSBERAAD: Provincie Noord-Brabant, Groen Ontwikkefonds Brabant, gemeenten Sint-Michielsgestel, Boxtel, Meierijstad, Waterschap De Dommel, ZLTO, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Bosgroep-Zuid, Marggraff Stichting, Harry Suilen Advies en ARK Rewilding Nederland.

DOMMELBERAAD: Provincie Noord-Brabant, gemeenten Sint-Michielsgestel, Boxtel, Meierijstad, Son en Breugel, Waterschap De Dommel, Brabants Landschap, Staatsbosbeheer, Harry Suilen Advies, Rentmeesters Meijs en Van Soest en ARK Rewilding Nederland.

BEERZEBERAAD: Natuurmonumenten, Provincie Noord-Brabant, Brabants Landschap, Waterschap De Dommel, gemeente Oirschot, Meijs Rentmeesterskantoor en ARK Rewilding Nederland.